

azon okból, mivel az életnemü most már nem olyan szép tiszta, mint volt az a tagosításelőtti időkben. -

A tagosítás óta a gabona, és bixatermés on-ért konkolyos, csuszóhagymás, és aprószemű.

Mert a tagosítás óta a k. jánosi-i gardák a földjeiken juhnyájukat nem legeltetnek.

A juhok a zöld vetésből a konkolyt és a csuszóhagymát kicoxik, kirágják.

A juh-járta, és léckás földekben termett gabona, avagy: bixá nagy szeműek, szaporák. -

A tagosítás előtt a gabona és a bixá bőrséges, csuszóhagyma, és konkoly-mélküli, - s az egyes gabona, és bixaszemek szép magyok voltak. - Egy kereszt gabona 2 $\frac{2}{3}$ két vécától

(= 63 $\frac{1}{2}$ liter) felfelé egy köböl, - avagy:

5 vécát is megadott; jelenben pedig alig van benne fél, vagy: egy vécányi gabona, és annak is $\frac{1}{3}$ $\frac{2}{3}$ egyharmadrésze, csak szemet, t. i. konkoly, és csuszóhagyma. -

A mostanában termett életneműek már nem is szaraz malmokba valók: mert a szaraz malmkövek megragadnának azoktól, s a malmásjaitat kövágásokkal erősen foglalkoz-

Nagyilosvai Ilosvay Loursánna is a férjével: császári és komorócki Homoróczy Péter urral nem sokáig élt együtt házasságban; csak mintegy másfél évig: mert ezen úrnő meghalt ifjú korában, s eltemettetett a k. jánosi-i reform. temető kertbe. -

I. Homoróczy Péter úr. k. jánosi-i lakos és földbirtokos, a második nőjét: Zoltán Ottiliát, szabolcs-vármegyei Sényő községből hozta Hántorjánosi községbe lakni.

Ezen házasságból származott gyermekek nevei:

- 1) Ödön; - 2) II Péter; - 3) Flámer; - 4) Jolán;
- 5) Aladár; - 6) Lajos; - 7) Jenő. -

I Homoróczy Péter úr az 1860-as évek táján a mátészalkai járás főszolgabirája, - s székhelye: Hántorjánosi község volt. -

Ő ezen községnek egyszer mind a községi főbírói hivatalát is viselte. -

II-ik Homoróczy Péter úr Mátészalka városból nősült, hol Jesenszky Emmát, Jesenszky Sándor úrnak a leányát, nőjeül elvette, s az 1880-as években mint a szatmár-vármegyei mátészalkai kerület főszolgabirája működött; ő a kerület székhelyén: Mátészalkán lakott, és ugyanott

meg is halt. -

Kármér úr jegyző volt szabolcs vármegyei Karász körzetben. - É Er körzetről másült, hol nőjeül elvette özvegy Komoróczy Kristófnet. -

Komoróczy Jolán fejehez ment Nagy Gábor, Hántorjánosi és Iklöd körzetek jegyzőjéhez. -

Aladár a szabolcs vármegyei, kisvárdai járásnak volt főszolgabírája huzamosabb időig, s Kisvárdán városban székelt és lakott. -

Lajos Mátészalkán városban királyi járásbírói székét töltötte; - ugyanitt el is halt. -

Jenő, a legifjabb testvér, még életben van, s jelenben mint Kocsord, Györtelek, és Tunyogh körzetek közigazgatója működik. - A többi testvérei már valamennyien elhaltak. -

I Komoróczy Péter, főszolgabíró úr, elhalt Hántorjánosi körzetben, és ugyanitt sírboltba tetetett a királyi reform. temetőben. -

Őt a nője: Zoltán Ottilia, első ízben fejezett Komoróczy Péternő, második ízben fejezett Flarsányi Istvánnő még több évtizeddel túlélt; - ugyde már ő is elhalt Györteleken a fia: Komoróczy Jenő; közigazgató úr, hántartásában. -

L.) A hántorjánosi italmérsi, és hántor-korcsmai jogokról: -

Bevezélyek:

I Ferenc, osztrák császár, és magyar király, az

1835-ik esztendőben 42 évi uralkodása után elhalván utána V Ferdinánd ikt Magyarországi királyi székébe.

É az 1836-ik esztendőben országgyűlést hívott össze Pozsony, szabad királyi városba, mint Magyarországi akkori, országgyűlési székelyre, hol a magyarországi követek, vagy: képviselők, nemesi karok és rendek, V Ferdinándot Magyarországi apostoli királyává megkoronázták.

Az újonnan választott, magyar király, királyi jóindulatát az alattvalói előtt ténylekkel igazolni is akarván, elfogadta, - illetőleg aláírta a pozsonyi diéta által hozott: "királyi, kisebb hásonveteli, és hántor-korcsmai jogok" -ra vonatkozó határozatot; - annaggy törvényeket, midőn aztán a királyi, - kisebb hásonveteli, - és a hántor-korcsmai jogok a magyar korona területén teljes érvényre is emelkedtek.

"A regale jog" (= királyi, - kisebb hásonveteli jog) a magyar királyság nemesi közbirtokosságát illette meg; - a három hávi, vagy: meggyedési (= hántor-korcsmai) bormérsi jog pedig az ország, - urbéri birtokossága" tulajdonául határozatott meg.

Az 1836-ik évi, - országgyűlési törvények elhatározták, hogy: minden, - nemesi birtokosnak joga van: italt memi. -

Ha pedig ez ilyen alakban cselezerünek nem bizonyulnék, akkor valamely körzet nemesi közbirtok-

123-ik lap:

kossága italméresi tekintetéből több csoportba is összeállhat, s az italméresi jogát minden; egyes csoport egy, különleges megbízott; avagy: bérlo által is gyakoroltathatja; - avagy: egy község nemesi közbirtokossága összesen is összeállhat, s maguk közül egy-egyént italméresül megválaszt-hatnak, avagy: a közös italmérest egy, közös, bérlo által is ürethetik, ki aztán azon község közbirtokosságának az italméres gyakorlásáért évi hárombert fixessen.

Az italméresi - vagy: királyi; - kisebb, háromve-teli jog (az ugy is nevezett: "regále") gyakorolható, avagy: gyakoroltatható minden évben: az egész évben keresetül folytonosan; - ellenben: a kántorkorcs-mai; - királylag csak: "borméresi jog" szent Mihály napjától kezdve (= szeptember 29) csak éven tje-vig; - avagy: Október, - November és December hó-napokban; - azaz: évenként csak ezen három hóna-pon keresetül gyakorolható; avagy: bérlo által is gyakoroltatható. -

Ezen, - 1836 ik évi; - országgyűlési törvények ér-telmében a kántorjánosi-i; - nemesi közbirtokosság ugy nevezett: "regále," a kántorjánosi-i urbéresek pedig a három-hónapi ("kántorkorcsmai")

124-ik lap:

borméresi jogaikkal éltek is. -

A kántorjánosi-i regálebérlo a regále évi használatá-ért fizettek a kántorjánosi-i közbirtokosság - mint tulajdonosnak 800; - avagy: 1000 forintot; és ezen háromberti összegeken felül még ők is nyertek rajta töb-bet, mint egy ezer forint (= 2000 korona).

A regálebérlo által fizetett, - évi hárombert a nemesi birtokosok tulajdonát tette, s a szétosztási arány vagy: hanyad a nemesi telekszám; - mint az ak-kori birtoklási állapot - szerint határozott meg, av-gy: vettették ki. -

A kántorkorcsmai jog a kántorjánosi-i urbéresek által é-venként; - mintegy: szent Mihály napja táján - el-árverestetett, s a háromhavi borméresi szabadság háromberti összesen a három hónapra mintegy husz; - avagy: 30 - harminc forint (azaz: 40-60 ko-rona) volt, mely a kántorjánosi-i urbéri birtokosok te-lekaránylagos tulajdonát tette. -

b) Az italméresi jogról különösen:

Kántorjánosi községben mintegy a XIX-ik évszá-zad harmadik negyedére végéig ilyen testület is létezett: "közbirtokosság" s képviselték azt a neme-si; - ugy a nagyobb földbirtokosok, mint a kisebb birtokos osztály, azaz: a nemesi kisbirtokosok, a kiknek ketttelekbéli illetőségeik voltak, s kit-kit az italmé-

125-ik lap:

mérési jog haszonbéri összegéből annyi osztályrészt illetett meg, ahány nemes telke, avagy: hanyadrész nemes telekbeli joga volt.

A közbirtokosságnak jogában állott: az italmérés, azaz: a pálinkát és a bort egész éven keresztül mérni, avagy: méretni. -

Kántorjánosi község közbirtokossága aztán évenként több gyűlést tartott: pl. a regálejognak haszonbérbe történő kiadása, - a kiosztási kulcsoknak megállapítása, - úgy másfelől a közbirtokosság, - mint testület, birtokának haszonbérbe történő kiadása, - az évi haszonbéri összegnek mi részben történő fordítása tárgyában. -

A kántorjánosi-i közbirtokosság aztán italmérési tekintetektől Kántorjánosi község területén koronákat tartott, a melyekben az egyes birtokok a közbirtokosság javára az italméréseket gyakorolták.

Az italmérő az italmérési szabadságot a kántorjánosi-i közbirtokosságnak évi haszonbért fixetett, melynek az évi összege a kántorjánosi-i tagosítás előtt, nagyobb, - a tagosítás után pedig kisebb volt. A Louja Imre közigazgatása idejében mintegy 20-30: azaz: husz-harmincz forint (= 40-60 korona) volt az évi haszonbér. -

A regálebélők az évi haszonbéri összegéből az egyes közbirtokosok jutalékait ~~származtatják~~

126-ik lap:

a közbirtokosság gyűlésében megállapított kulcs szerint kiadták, vagy: kiosztották, mégpedig az évi járulékot kinek-kinek a javára akár kézpénzben kiszolgáltatták, akár pedig annak értékéig italt adtak. -

A kántorjánosi-i közbirtokosságnak, mint testületnek, közös birtokai is voltak, pl. 1) a Fecskekorona, melyben az italokat mérték, és a melynek többi szobái egyszers mind az egyes regálebélőknek és családtagjaiknak lakásul kiszolgáltak; továbbá: a korona déli vége mellett elterült egy akol, melybe a tilalmasból behajtott jószágok zárattak be; az akoltól Dél felől ismét helyet foglalt egy nagy állás (= csűr), melybe sok utas szekérelővel beállott, és akár ott éjjelentek is. -

2) A kántorjánosi-i közbirtokosságnak a tagosítás előtt földbirtoka is volt, t. i. a vajai rét alatt mintegy 4: négy hold birtok, - avagy: lenföld. -

Exen birtok helyett az 1877-évi tagosításkor a kántorjánosi-i közbirtokosság, mint földtulajdonos, neve alatt vajjon adatott-e ki más birtok?

Hol, merre és ki használja azt?

A vajai rét alatt, kántorjánosi-i közbirtokossági föld a tagosítás alkalmával a tekintetes Mándy Ignác úr tagjában esett. Exen körülmény nem

art jelenti, mintha art a mostani tulajdonos ir be-
szamitas nelkul kapta volna el. A beszamitas es mer-
legeles, - avvagy: az ujonnan kiadas a tagosito mer-
nokok dolga volt. -

A korbirtokossagi italmeresi jogot az 1880-as ^{években}
a magyar kiralyi kormány a korbirtokosoktól pémert meg-
váltotta, midon minden, egyes, regalebirtokos a regale-
lejoga arát készpénzben felvette, s azóta az italmere-
si jogokat a magyar kiralyi kormány szinten bérlok által
gyakoroltatja. -

c) A kántorkorcsomai jogról különösen:

Valamint a nemesi birtokosoknak italmeresi, -
ugy az urbeni birtokosoknak is negyedéves korcs-
mai, - bormeretési joguk volt, melyet ok Kántor-
jánosi körségben egy, - általuk külön felfogadott,
ugynevezett: kántorkorcsomáros (= negyedéves
korcsomáros) által gyakoroltattak.

A kántorkorcsomai bormeresi jogot a kántorjá-
nosi-i; urbeni birtokosok évenként nyilvános ár-
verésen szokták volt kiadni haszonbérbe.

Az évi haszonbéri összeg a tagosítás előtt a
bormeresi jog gyakorlásáért több, - avvagy: ma-
gasabb, - a tagosítás bekövetkezése óta pedig
kisebb, avvagy: alacsonyabb volt.

A kántorkorcsomai jogot bérlették a tagosítás óta:

- 1) Barta András; 2) Becsey József; 3) Homon-
mari János; 4) Szimán János s a t.

Az évi haszonbéri összeg a tagosítás óta 20, 25,
30 sztrák magyar értékű forint körül ingadozott,
a tagosítás előtt pedig 40-50 forintra is felugrott.

Ezen haszonbéri összegekből a megállapított; urbeni
telekszám szerinti arány, - vagy: jutalék a kántor-
korcsomai birtokosok javára akár készpénzben kiada-
tott, akár pedig a bérlo az évi jutalék értékéig a
megyedéves; bormeresi jog tulajdonosainak; azaz:
az urbeni birtokosoknak bört adott.

A kántorkorcsomát az urbèresek a körség jegyzője
körbejöttével, ki jegyzőkönyvvezető volt, évenként
Szeptember-hónapban nyilvános árverésen szokták
volt kiadni haszonbérbe.

A haszonbérleti idő kezdetét vette minden évben
Szeptember 29-ik napján, azaz: Szent. Mihálykor;
bevégeződött pedig évenként December 31-ik napján
éjfél 12 órakor. -

Az 1880-as években a magyar kiralyi kormány al-
tal nemcsak a kiralyi; kisebb haszonvételi; hanem
egyszeremind a kántorkorcsomai jog is megváltatott;
a midon Kántorjánosi körségben mindegyik urbeni
birtokos a kántorkorcsomai jogának megváltási
árul pénzt kapott; ugy mondatott, hogy a regale-
birtokos a regalejogáért a magyar kiralyi kor-
mány által kártalanított; ez volt az ugy

129-ik lap:
nevezett: regálekántalanítás, vagy: regálekár-
pötlés, s azóta úgy az italmérsi, mint a bormérsi
jog is királyilag csak a magyar királyi kormány
tulajdonait teszik. -

M) A kántorjánosi-i nagyföldbirtokosok:
Kik voltak Kántorjánosi körzetben az ősi, és
kik a jelenlegi nagyföldbirtokosok?

Történet.

Kántorjánosi körzetben legrégebb földbirtokos
volt a hodász- és kántorjánosi-i Kántor nemzett-
ség, melynek tagja: hodász-, és kántorjánosi-i
Kántor János itten már az 1300-ik év táján nagy-
földbirtok felett rendelkezett.

Ennek család kihalt a XVI-ik évszázad utóján,
azaz: 1550-től 1600-ig. -

A Kántor család kihalása után, sőt már jó-
val azelőtt is, a kántorjánosi-i, és vajai Ibrányi
nemzettség volt itten a nagyföldbirtokos, nevezet-
esen: vajai és kántorjánosi-i Ibrányi György,
(=1460, 1480, 1510), és az ő fia: kántorjánosi-i
Ibrányi Gáspár (=1539-1542, 1548, 1550).

1517. Ibrányi István, kántorjánosi-i lakos, II-ik,
vagy: Kis Lajos, magyar királytól, Kántorjánosi,
Hodász, és Beres helységekben, - valamint a hatá-
raikon részbirtokokat nyert. -

1558. Vay Balázs, Hunyadi, - vagy: Horvini Má-

130-ik lap:

tyás, magyar királytól, szatmárvármegyei Kántorjánosi,
Hodász, és Beres falvakban birtokokat kapott. -
1423. Iklódi Iklódy István, - Barla, - György, Mi-
hály, és Bertalan Iklód helységet egészen birtok-
ták, s ezen helység az Iklódy nemzetségről nevezte
"Iklód" nevet is. -

Az iklódi Iklódy nemzetség, Iklód körzeti lakos,
Kántorjánosi körzetben és határára is egyik, nagy-
földbirtokos volt. -

Kántorjánosi körzetben egészen a legközelebb el-
mult XIX-ik évszázad közepe tájáig királyi donációk,
és házaság alapján az Ibrányi, és a Vay nemzetsé-
gek voltak az ősi birtokosok, mégpedig: az Ibrányi
nemzetség törzsbirtoka legnagyobb részben ide-
gen kezekbe került az 1840-es, - a Vay nemzetség
itteni nagyföldbirtoka pedig az 1870-es évek táján;
az Ibrányi nagyföldbirtokot az 1840-es években
32 évig tartó "zálog" okmány birtoklásába vette
gróf Degenfeld Imre úr, nyír-baktai lakos, kinek
kezei között aztán a birtok a zálogszerezésnek az
eladó úrtól történt eltérő elvétele miatt állandóan
megmaradt; a Vay grófi birtokot pedig az 1870-es
évek táján gróf Vay Mikály, mátyásfalvai lakostól, ö-
rök áron megvette örögróf Csáky Pallavicini Róger,
borsodvármegyei, - szendrői lakos. Ennek egyik fia: ör-

gróf Csáky-Pallavicini Hyppolit úr, pedig elcserebbe
 azt budapesti házáért Jaafler Halmán úr, buda-
 pesti lakosnak, kinek a kezéről ezen birtok a nagy-
 ságos ^{és méltóságos} Mándy Géza úr, - mostani kántorjánosi-i nagy-
 földbirtokos úr, kezei köré került. - Méltóságos gróf
 Vay Mikály, eredeti - kántorjánosi-i nagyföldbirtokos úr,
 pedig, miután a k-jánosi-i és máteozalkai földbirtok-
 kait eladta, Máteozalkáról Bengeleg községbe, a
 nagykarolyi járásba ment el lakni. -

A tekintetes Mándy Ignác úr, kántorjánosi-i
 nagyföldbirtokos kialakult a k-jánosi-i úr- és
 még némely itteni nemes családok birtokaiból, ilyenek:
 a Vay, a Homoróczy, a Bakay, a Ruszka, a La-
 gara, az Ibrányi, a Nagy, az Iklódy, Spagy, -
 Erva, és még némely, más családok birtokaiból,
 melyeket tekintetes Mándy Ignác úr, akkorában
 kántorjánosi-i lakos, részben árverésen vásárolt
 meg, mint pl. a Vay József úr, vajai lakos, Lus-
 kod pusztai birtokát; részben pedig a többi birtok-
 kát szabad kézről és örök áron szerzette meg.

Az iklódi Iklódy nemzetség iklódi, és kán-
 torjánosi nagyföldbirtokainak története az
 1877-ik évben befejezett tagosítás utáni idő-
 ig a következő módon alakult:

Az iklódi Iklódy nemzetség, Nyiríklód
 községi lakos, birtokolta az iklódi, és kántor-

jánosi-i nagyföldbirtokát a XV-ik évszázad (1400)
 elejétől kezdve egészen a XIX-ik évszázad első
 negyed részéig = 1825 tájáig, tehát mintegy =
 425 éven keresztül. -

A XIX-ik évszázad elején élt Iklód községben
 iklódi Iklódy István, nagyföldbirtokos úr, ki az
 egyetlenegy gyermekét: Iklódy Hermine kisasszonyt,
 báró Uray Gyula, beregvármegyei Surány községi la-
 koshoz, adta férjhez.

Az Iklódy István úr halála után az iklódi, - kán-
 torjánosi, -i, - dorrói, és hodászai birtokok a nagy-
 ságos Iklódy Hermine, fejezett: báró Uray Gyuláné
 úrnőre szállottak át. -

Ezen bárónő elhalt Surány községben az 1870-es
 évek körül. -

Az ő, - és a feje: báró Uray Gyula úr halála
 után ezen Iklódy-féle birtokok a báró Uray Hál-
 mán úr, szatmárvármegyei Tyukod községi
 lakos, birtoklásába szállottak át örökségi
 örökösen. -

Ő ezen birtokokat szintén holtáiglan birtokol-
 ta. -

Kántorjánosi községben a tagosítás e-
 lött a nagyföldbirtokosok, tisztjeik, arvaggy:
 bérlők, gazdálkodásairol:

Beszély (- Narratiuncula).

133-ik lap:

A tagosítás előtti; - szabad hatáiban a nagyföldbirtokosok; - avagy: megbirtokoltjaik épen jól; - épen rendszeren - épen előnyösen gazdálkodtak Kántorjánosi községben.

A gróf Degenfeld Tomre-féle birtok hasznosításra volt adva Nándy Ignác, - kántorjánosi-i lakosnak, ki a nyírhatoni Mandel nemzetség közül származott ide, és a ki itten a gróf Degenfeld-féle uradalmat 25-30 esztendőig is hasznosította birtokosként.

A gróf Vay, - s örögróf Csáky - Pallavicini-féle birtokot itten tartották kezelték. - Mikor ezen birtok a Taafler Kálmán, budapesti lakos, tulajdonát vette, akkor azt birtokosok használták.

1) A gróf Törvényi Mihály, Degenfeld gróf, - valamint
2) a gróf Vay, - örögróf Csáky, Pallavicini-féle nemzeti udvarok Kántorjánosi; - 3) az Iklód-Uray-féle udvarok pedig: "Iklód" községben volt. -
Az uradalmi családok is csak bent laktak a községeinkben.

A tagosítás előtti időkben a nagyföldbirtokosok is csak úgy a községbe - az udvarokba - takarították be mindenféle terméseiket, mint a gazdák, kik azt azóta is folytonosan úgy csinálják.

A nagyföldbirtokosok a XIX-ik évszázad első háromnegyed részében az udvarokba

134-ik lap:

területen az életműveket csak csépeztették, vagy nyomtattatták; - a későbbi időkben pedig türes géppel gépeztették el azokat.

Nagyban tenyésztették a bira, - gabona, - tengeri, - burgonya, - dohány, - lent, - valamint a szénát is.

Az uradalmi táblaföldek a tagosítás előtt a kis gazdák földjei között léteztek.

Az uradalmak, ha valamely terményeket eladtak, fuvarozásra; az eladott termények elszállítására Kántorjánosi; - és Iklód községek jószágtagos községe fogatait használták fel.

Akkorában az eladott terményeket még a nyíregyházi vasúti állomáshoz szokták volt elszállítani. Egy-egy uradalom a tagosítás előtt 20-30 fogattal is rendelkezett, a melyek szántottak, bormáltak, hordottak és takarítottak.

Az uradalmak nagyban tenyésztettek mindenféle házi állatot is, melyenek: a gulyák, ménesek, sertés, - és juhnyájuk.

N. Két körlemény a kántorjánosi-i arányosításról.
a) Első körlemény

Megemlékezés Kántorjánosi községben az 1836-ik esztendőben önméltósága vajai Vay József ir, vajai lakos, elnöklése alatt megállapított arányosításról (= proportio.)

Az 1836-ik évtendőben a regale- és kántor-
korcsmai jogok behozattak, midőn azon cselből, hogy
az exen jogok után előállandó nyereseményös szezék a
telekbirtoklasi arány szerint szétoszthatók legyenek,
szükségessé vált meghatározni, hogy ki hány, - av-
vagy: hányadrész belső telekkel bírtozol?

Ennek megtudása céljából az 1836-ik év őszén a
méltóságos vajai Vaj József úr, szabolcs vármegyei
Vajai községi lakos, elnöklése alatt Kántorjánosi
községben egy birottság alakult, mely a község
egyes utcáin szélylyel járt; minden kapu előtt
megállott; az egyes nemesi, - vagy: úrbéri lakóházok
tulajdonosai pedig tartottak őket kiint, az utcafe-
len várni, és a hozzájuk intézett kérdésekre megfe-
lelni.

A birottság az egyes, telektulajdonosoktól kér-
dente: hány belső telekkel bír, uram?

Az egyes, telektulajdonosok méretének meghallga-
tása után az arányosító birottság kinek-ki-
nek a telki illetőségét, - vagy: a telki arányát hi-
vatalosan megállapította.

Ugyanazon birottság meghatározta Kántorjá-
nosi községben az úrbéri telekarányokat is. -

Ézután a k. jánosi-i határon a nemesi, - valamint
az úrbéri birtokok is külön-külön, mérnökileg fel-

mértettek, és azután kiszámították, hogy a kántor-
jánosi-i határon a nemesi birtokok külön, - és össz-
szesen, - valamint az úrbéri birtokok is külön, - és össz-
szesen hány hold (= köblös) földet tesznek ki; az
így nyert öszezékből hány hold föld esik egy nemesi,
és szintén hány ~~hold~~ föld esik egy úrbéri telek-
re?

Egy nemesi telekre - hallomásom szerint - 59 és $\frac{3}{4}$
részt, - egy úrbéri telekre pedig 22-24 hold föld
esett. - Egy hold (= egy köblös) föld egy fogatnak
egy napi szántó föld volt. -

Hogy exen proportionalis birottság akkor hány ne-
mesi, - és hány úrbéri telket talált a községben,
valamint: hogy hány hold földnek találta a
nemesi, - és hány hold földnek találta az úrbéri
területeket öszezesen, exen kiszámítások meg-
vannak írva Kántorjánosi község házában e-
zen-oximii könyvben: Liber proportionalis = ará-
nyosítási könyv. -

Hogy akkor Kántorjánosi községben hány ne-
mesi telek találtatott, melyekre öszezesen hány hold
föld esett, valamint: hogy akkor úrbéri telek hány
vétellett fel, melyek után öszezesen: hány hold föld
járt, ~~és~~ ^{kérdésekre} ~~az~~ arányosító könyv nem nyújt

137-ik lap:

teljes, - nem nyújt kimerítő felvilágosításokat. -

b.) Második körlemény:

a kántorjánosi-i arányosító bizottság működéséről, mely az 1836-ik év táján történt meg:

"Mióta bejött Kántorjánosi községbe a proportio (= arányosítás), azóta a telkek számba vannak véve, és tudatik, hogy kinek hány, vagy: hanyadrész telke van," - mondták a XIX-ik évszázad közep tája óta élt öregek.

Az arányosító bizottság (= commissio proportionalis) Kántorjánosi községben mintegy az 1836-ik esztendő táján működött. Elnöke volt: Vay József úr, vajai lakos, mint kántorjánosi-i nagyföldbirtokos. -

Ezen arányosító bizottság néhány tagból állott, a Kántorjánosi községnek minden egyes utcaiban járt. Be; az egyes udvarokba nem mentek: csak a kisajtó, vagy: a kapu előtt állottak meg, hol a lakóhely tulajdonosa tartozott őket ott várni, és a hozzá intézett kérdésekre megfelelni.

Az arányosító bizottság az egyes, - beltelektulajdonosokhoz a következő kérdéseket tette fel:

138-ik lap:

- 1) Fie ez a ház, vagy: lakóhely, és hol lakik az?
- 2) Egész telek ez, vagy: hanyadrész?
- 3) Curia (= nemes udvarház) - e ez?
- 4) Urbén; vagy: zsellértelek ez? s. a t. -

Az adott feleletek feljegyzettek. - A nyert feleletek felülbizálása az adatokhoz képest az arányosító bizottság jogköréhez tartozott, azaz: a bizottság döntötte el azon kérdést, hogy ki hanyadrész, vagy: hány telket birtokol?

Az arányosító bizottság az egész határt is némiképp felmérte, midőn aztán kioszámított, hogy a kántorjánosi-i egész határ hány hold földet tesz ki összesen? Hány hold abból nemesi, - hány hold abból urbén; - hány pedig zsellérbirtok? Végül kioszámított, hogy hány hold föld esik egy nemes telekre, hány hold föld fél-, negyed-, avagy: nyolcadrésztelkekre, ismét hány hold egy curiára (= curia)?

Hallomásom szerint egy nemes telekre esett mintegy: 59 és $3/4$ rész, - egy urbén; - avagy: zsellértelek után pedig = 22-24 hold föld. -

Az arányosítás óta az egyes, - regáletulajdonosok évi regálejvédelmeinek kioszámítása a regálejvédelmek általános megváltásáig mindig azon kulcs szerint történt, a melyet az 1836-ik eszt.

tendő táján az arányosító birottság megállapított.
 O.) A szabolcsvármegyei Vaja községek tartozói, -
 ugyde kántorjánosiak által birtokolt, - és közigazgatási-
 silag - az adóügyek könnyebb kezelhetése tekintetéből -
 Kántorjánosi községek csatolt Luskodpusztájához

ismertetéséről:

Ezen pusztát fekszik Kántorjánosi községtől, - és ennek a határaitól Északnyugotra. -

Kitérjed a szabolcsvármegyei Vaja község déli határvonalától, - illetőleg: a Vajáról Nyírbaktánra járó országut kezdetétől nem messzire: Dél felől Nyugotra egészen a kántorjánosi-i öfőjértői országutig. -

A mint Kántorjánosi községtől az öfőjértői országuton Öfőjértői község felé haladunk, elérjük Kántorjánosi községtől nem messzire a Fio, - vagy: Ibrányi-hegy-nevű szőlőskertet, melynek külső árka szélétől nem messzire a Luskodpusztához megkezdődik úgy, hogy a Gondhegy már a Luskodpusztához tartozik, s ezen tájtól elkezdve kitérjed egészen az öfőjértői határvonalig; Északnyugotra pedig a nyírbaktai, - és a vajai határvonalig. -

Területe több, mint 1000 ÷ egyezer, - osztályozott hold föld. -

Felében eik legnagyobb részét a Flora, - és a

Boglyatagokban; kisebb részben pedig az „Ibrányi” hegyi szőlőskerten túl eső; kis tagos birtokokban. -

Ezen Luskodpusztát az 1877 évi tagosítás előtti időben átörökölte egy magyarországi országút, az úgy nevezett:

„Sóhordó ut”, mely Vaja községen Dél felől a vajai tó felett ~~kezdődött~~ a vajai - nyírbaktai országútból ^{szőlő} ~~kezdődött~~ keresztlétszerte a Luskodpusztát egészen a kántorjánosi - öfőjértői országutig; sőt az Ibrányi-hegytől Dél felé haladt ki egészen a Völgyfő vize tájáig, hol a kántorjánosi határhoz illetőleg bevégeződött.

Az öfőjértői határon a „Lebuj” telep előtt haladt el a Dombos erdőn keresztül Gyulaj felé ~~vezetett~~, mely, utóbb nevezett község országútja akár Nyírbátor, akár Máriaapócs, - szabolcsvármegyei mexóvárosoknak. - Itt sóhordó utat így is neveztek: „nagy-debreceeni ut”.

Megjegyzendő; hogy ezen, - úgynevezett: „Sóhordó ut” az 1877 évi tagosítás alkalmával elenyészett, s azóta nincsen meg. - Befoglaltatott legnagyobb részben a kántorjánosi-i „Flóra”, - és a „Boglya”-nevű tagok, kisebb részben pedig a „Fio-szőlő” mezgett eső kis tagokban. -

Mióta a sóhordó ut nincsen meg, azóta Vaja, - mint anyaközségnek is, melyhez a Luskodpusztát területileg tartozik, ezen pusztával történő kö-

lekedése teljesen megszünt. -

P) Beszélyek:

1) A XIX-ik évszázad első felében Kántorjánosi község területén a minden szombat esti nemes bálók tartásáról:

A XIX-ik évszázad első felében Kántorjánosi községben a nemes családok minden szombat - vasárnapra - kalácsot sütöttek, s hol az egyik - hol a másik nemes emberrel minden szombat este bál tartatott, melyre aztán a rokon, - barát, - szomszédok, - hasonrangyak begyűltek; ettek, ittak; dudoltak - daloltak; mulattak, és kedvük szerint éjfélig táncoltak. -

Vasárnap este pedig a paraszt legények és leányok szoktak volt: bált tartani, többnyire az úgy nevezett: "Fecske-korcsma" melletti állásban.

Az ezelőtti, - kántorjánosi-i "Fecskekorcsma" jelenben: "kántorjánosi, - és iklödi kisdudóvoda."

Kántorjánosi községben a XIX-ik évszázad közepe táján igen híres, - cigány banda (= zenekar) lakott, t. i. a vén Dandás László, (mint első hegedűs (= karmester), továbbá: Mocsár Lajos; Botos Mihály; Botos András; Botos László sat, mint tagok. A zenekar összesen: kilenc tag-

ból állott, kik között voltak: 1) hegedűsök; 2) brügös; 3) trombitás; 4) klarinétos; 5) kétvérfedős; 6) dobos. - A kétvérfedős a hangmérték szerint verte össze felé a két vérfedőt; a dobos pedig szintén az ütemy szerint verte a dobot az úgynevezett: "dobverő"-vel. -

A kántorjánosi zenekar az egész környéken, - még Szabolcs vármegyére akkori fővárosában, Nagy-kállóban, is ismeretes, és hírneves volt.

Azon időben Kántorjánosi község és környéke urai hárait alkalmilag a vén Dandás, primás, - és bandája, - mint a tájékon leginkább elismert zenekar, - látták el zenével. -

A vén Dandás aztán, - kit körönségesen így szólítottak meg: "bácsi," - mint takarékos ember, a halála, - és eltakarítottására 10 - tux, füles, - exiszt tallért megkuponított és megugrogatott, s azok közül mindegyik olyan nagy volt, mint a mai ötkoronás exisztpiérx - darab. -

2) Az 1848/9 évi forradalom: amennyiben az Kántorjánosi és Iklöd, egymásmelletti községeket érintette:

Elbeszélés:

Az 1848/9 évi szabadságharc története a ma -

gyar irodalomban több munkában meg van írva, jelesen: megírta azt:

- 1) Gracsa György a következő művében: „A magyar szabadságharc története.”
- 2) Brankovics György: „A magyar szabadságharc története 1848/9-ben.”
- 3) Kossuth Lajos: mint az 1848/9 évi forradalom intézője; ő pedig megírta ezen, nagyszéri munkáját azon idő alatt, míg, mint száműzött, kint, Olaszországban, Turin városban; és az emellett evő Collegno al Baraccone-névi községben tartózkodott.
- 4) Megírva találtatik az még több, kisebb-nagyobb, magyar munkákban is.

Ilyen; evő meg tárgyalások mellett a jelen; község-történeti munkámban a Kossuth Lajos-féle forradalomra részletesen kiterjednem nem szükséges: mert az Ezen esetben csak annyiban tárgyszerű, avagy: tárgyilagoss, a mennyiben az Kántorjánosi és Iklöd községekre vonatkozik. —

A) A Kossuth Lajos-féle forradalomkor miképen állott ^{elő} a rendes, vagy: szabályos hadsereg?

- 1) Töborozás; — 2) felfogadások útján. — 3) Minden, magyar város; — és minden; magyar község is tartottak évenként rendes katonát adni az állam részére. — 4) Egyes magyarok is adtak az államnak pénzt; avagy: fogadtak fel a saját költségükre katonát a magyar

állam javára. — 5) Kossuth Lajos, magyar pénzügy-miniszter, maga is körutra indult az ország minden területére: több helyeken szónoklatokat tartott, és a népet felkérte: a forradalom pártolására. —

B.) Miképen állott elő az örsereg?

Az örsereg a forradalmi kormány rendelete útján szerveztetett, t. i. az 1849 évi országgyűlés a szükséghez képest elrendelte, hogy Magyarország területén minden férfi; — 20 és 40 éves között hadra keljen fel, és a had; vagy: népfelkészenésvet viselje: „örsereg.” — Ezen; ugynevezett örsereg volt azon időben Magyarország szabálytalan hadsereg. Kántorjánosi; — és Iklöd községekből sokan; — szövel: 40 éves korig minden ember oda volt akkor örseregnek; avagy: örségnek. —

Mikor t. i. az 1849-ik évben az orosz császári hadsereg; mintegy: 200,000 katona; — Erdélybe betörni készült, itt, Magyarországon, Kossuth Lajos; és kormány-társai által minden; — magyar városból és községből az ugynevezett: „örsereg” (= örseregbeli fölkelt) 40 éves korig olyan utasítás mellett rendeltetett ki, hogy ők is menjenek Erdélybe a betörni készülő; — orosz ellenség elé; és azt tervezett útjában; — betörési célja kivételében akadályozniak meg.

Az örsereg nem volt katonailag kiképzve; — azonban gyakorolni (exerciziren) valami keveset tanultak. A szabályszerű katona is 1; — 2; vagy: 3 hónapi fegyvergyakorlat után a szükséghez képest ment az ellenség elé. — Kántorjánosi; — és Iklöd községekből többen; — sokan

bevonultak örseregek főképen Erdélybe az orosz császári hadseregek elé, u. m. 1) tekintetes memes Iklódy László úr, mint tiszti; - 2) Lázár József; - 3) Szucsányi László; - 4) Elek László; - 5) Laskay Mennyhért; - 6) Lőrincz Mihály; - 7) Flajnal András; 8) ifjabb Ibrányi Gábor; 9) ifjabb Ibrányi István; - 10) idősebb Péter István; 11) Nagy György; - 12) alvegesi Nagy Sándor, s a t., s a t. - Ezen két községből elmentek Erdélybe az orosz katonák elé szólnál is többen olyan czéllal, hogy a Bém József fővezér, erdélyi; - és a Nagy Sándor, tábornok hadseregeit támogassák és erősítsék.

Nagy Sándor, magyar tábornok; és hadserege Debreczen, szabad királyi város környékén állomásoztak és táboroztak.

A Kántorjánosi; - és Iklód községekből bevonult örsereg védelmi eszközei mik voltak?

1) Szék. - 2) Flajnak. - 3) Egyszerű; - avagy: óras botok. - 4) Karabélyok. - 5) Kaszákából készített lándzsák.

Az örsereg által mentelmi; - avagy: védelmi eszközökül használt lándzsák kaszákából a következő módon készültek:

A kaszák a nyelökről levétettek, és azután a nyelökre kovácsok által úgy tétettek fel, hogy azok a nyél végén a nyelökkel egy; - egyenes vonalban eszenek, és ott szilárdan megálljanak azért, hogy lehasven azokat használni egyfelől szurás; - másfelől vágásra is. - Ezen; - kaszákából készült; - szuro; - vagy

vágó szerszámokat, lándzsák-nak nevezték. - A Kántorjánosi; - és Iklód községek tájékáról került örsereg hol járt; - vagy: merre teljesített örszolgálatokat? A következő helyeken:

1) Debreczen város körül. - 2) Naggyvárad vidékén. - 3) Erdélyben pl. a következő helyeken:
a) Hunyadvármegyében: Déva város környékén, továbbá: a pióki-i hidnál is. -
b) Szolnokdoboka vármegyében: Dés (= Deés) város; és Désakna köröség körül;
c) Továbbá: még más; - erdélyi vármegyékben is. -
d) Nagyküküllő vármegyében a Segesvár város melletti csatában Petőfi Sándor, magyar költő, is elesett. -

Bém József, lengyelországmaró; - magyar fővezér; - hír szerint - a rendelkezésére állott magyar hadseregekkel az orosz császári katonákkal történő megütközés végett a csataterén megjelent, midőn táncos (= perspektiva) segélyével az ellenséges orosz hadsereget kikémlelte: egy; - orosz tábornokot megpillantott, és azt azonnal lelötte. - Ez volt az első csinja az oroszok ellen. ¹⁸⁴⁹ Ezután is több irékben kiüzentte magát. - Az ö-világosi fegyverletétel után sikerült neki Törökországba elmenekülni.

A Kántorjánosi; - és Iklód községekből bevonult örsereg közül többen odamaradtak, s ezen két községbe soha többé vissza nem tértek: 1) Iklódy László; 2) Lázár József; 3) Szucsányi László; 4) Elek László

147-ik lap:
10. - 5) Laskay Mányhét. - 6) Karácsony Sándor, s at. -
Egyidőig Lörincz Mihály is odamaradt: mert oláh
fogoly volt; - későbbén fogságából kiszabadult, midőn
astán Kántorjánosi községbe, mint a szülőföldjére, vissza-
szatárokodott. -

Az 1849-ik évben az óvilágosi fegyverletétel után
az orosz császári hadseregek a magyar király ság te-
rületéről kivonultak, és hazájokba visszatákarodtak.

Karátérésök alkalmaival szabolcovármegyei Nyír-
baktá városban pihenőt tartottak, hova a számköze
az ezen város környékén elterülő községek élelmi sze-
reket tartottak beállítani, u. n. sült kenyereket
szekérszámra, továbbá: ökröket és teheneket is sá.
Nyír-baktára minden község tartozott egy-egy mérszá-
rost is beállítani, bevitetni, ki a megölendő állatot
levágta, megnyujta, és aztán a húst az orosz katonák
számára fontonként kimérte. -

A kántorjánosi; - és iklódiaknak így kellett még élel-
met szállítani az orosz katonák részére Vásáros-
Námény, - beregvármegyei városba is. -

Nevezetes dolog, hogy az orosz katonák akkor itt,
nálunk, Magyarországon, a zöld ugorkát meghá-
mozva, nyersen megették; - valamint: hirszerint
a napraforgó zöld bugáját is megették volna. -

3). A XVIII- és XIX-ik évszázadokban Kán-
torjánosi községben létezett kölyűkről, melye-
ket így is neveztek: „sajtók” (= olajsajtók).
Beszélő.

148-ik lap:
Kölyű, azaz: napraforgómagokat összerúzó
eszköz. Kántorjánosi községben már a XVIII-ik é-
vszázadban is létezett.

Ezen rúzó eszköz épületben; az u. n. olajsajtóban
foglalt helyet, mely olyan forma volt, mint egy szaraz-
malom, s benne történt a kölyűzés.

Mi volt az a kölyű?

A kölyű egy- nagy- vastag fa dereka volt törzö-
köstül; vagy: dücsköstül. A dücskö le volt ásva a
földbe, hol az szilárdan állott. -

A fa dereka pedig mintegy: egy öl magasságig
hordószerűleg ki volt vésve, melybe beletöltötték
a napraforgómagot héjastul, és aztán azt a
morsáralakulag kivájt faderékban a reá eresz-
tett kötissal összetörték, összerúzták. A
héjastul összetört napraforgómagokat aztán
kiszitálták és kiszitálták. - A napraforgóbél
héjait; - vagyis: az u. n. napraforgóondót tü-
zeles; - és boglyakemenczék fűtésére használták;
a napraforgóbéltörmelekeket pedig a pergelőre
rakták fel, azaz: voltak olyan alakok is a rúzó
malomban, mint a falukon a kis gazdáknál a pit-
varban levő katlanok; ezekre pedig magas-
szegélyű; - és nagy pléhtepsik voltak feltéve,
melyekre aztán a kiszitált napraforgóbéltörme

149-ik lap:

lékeket nagy fakanalakkal felrakták; ezek aztán sülés közben nők által kavartattak, s olykor-olykor vízzel is megnedvesítették; a kelő megpergeles után pedig nagy- vastag fának reáeresztése, - illetőleg reáxorítása által az olaj belőle ki- nyomatott. - Ekképen ütötték az olajat a XVIII- ik évszázadban. -

A XIX-ik évszázadban már voltak héjalók (=hajalók), melyek a napraforgómagvakat meg tudták héjalni, avagy: hámozni. -

Meghéjalás után a napraforgóbelek a kölyük- ben kötőssel szúrták össze. -

Ezután a katlanokon levő, - nagy tepsikben megpergelték,

és végül: nagy- vastag fa reáxorítása által belőle az olajat kinyomták, vagy: kisaj- tították. -

A XIX-ik évszázad első felében ilyen kö- lyű volt Hántorjánosi községben kettő, melyek közül az egyik a felvégesi, - idősebb Német László tulajdonát tette; - a másik kölyű pedig azon az udvaron volt felállítva, a mely ex i- dő szerint az Erva Kálmán úr sajátja. -

150-ik lap:

4) Az 1877 évi tagosítás előtti éj^amostani gabona- és bira termésekről:

Bevezély.

A XIX-ik évszázadban a tagosítás előtti idő- ben Hántorjánosi község határában annyi élet- neműi termett, hogy azokat a k. jánosi uradal- makban egész őrönn, - és egész télen is nagy csü- rökben mindig nyomtatták és cséplették is; felőrös után pedig azokkal megtöltötték a magtárak, és a kamarákat; - a mi életneműi pedig azokba be nem fért, azokat vermekbe tették le. -

A XIX-ik évszázad első felében Magyarország terüle- tén vasutak és vonatok még nem léteztek, s a termelt gabonaneműek főlegét más vidékekre elszállítani nem volt min, mi okból a gabona, - és a bira Hántorjá- nosi községben igen olcsók voltak.

A tagosítás előtt Hántorjánosi községben még a gaz- dák is a cséplés, - vagy: nyomtatás után szuszékjaikat tele töltötték gabona, vagy: birával; - avagy: gabonás, vagy: birás zsákokkal kamarájokat is tele rakták.

A mi életneműi pedig a szuszékok- és kamarában nem fértkel, azokat vermekbe tették le.

Aztak t. i. az udvaraikban fölré eső helyeken a földben, avagy: a legközelebb eső piacon egy, vagy: több, ugg- nevezett: gabonás vermet, melyeket a következő mó- don rendertek be, avagy: készítették el:

a gabonás veremnek mindvégig oldalát zsuffal vették körül, melyet a verem oldalaihoz egyenes farudakkal odaszorítottak; az egyes farudakat pedig több helyen a verem oldalába beleütött, kis, rövid fahorgok segítségével a zsuff, illetőleg az egyes veremoldalakhoz odaszorították. A verem fenekére pedig polvát bönven tettek azért, hogy az életnemű a veremben alólól se kaphasson nedvességet, avagy nyirkosságot, hogy meg ne dohosodjék.

Az így elkészített vermeket aztán tele töltötték gabonával, vagy búzával, melyeket felülről szivar szálmával fedtek be; ezt pedig földdel vastagon bekántáltak, vagy betakarták.

Télére az így elhelyezett gabona, vagy búza készletet aztán csak a jövő tavasszal vették fel a vermekből.

Most pedig, a XIX-ik évszázad elején, Kántorjánosi körzetben a legtöbb esetben úgy van, hogy az évi gabonatermessel a kamrák sem telnek meg, s télére mincsem mit letenni a verembe.

5) A XIX-ik évszázadban a kántorjánosi határon fennállott, egyes házakról:

1) A Káliház, ^{Beszék} a Kálihegy közelében. - Gyóf Vay Abrahám építtette a XIX-ik évszázad elején. - Feltnek való föld is volt utána adva, melyet így neveztek el: "Káli kert".

A Káliház a mai "Flóratag"-ban a tagosítás

előtt úgy nevezett: "Kis-baktai ut" (= kis baktai ut) mellett állott fenn. -

II.) Kerülőház az Ibrányi-Dégenfeld-szadokon. Benne kerülő lakott családjával együtt. Ide ~~itt~~ kevés életneműek; és egyéb terményeket is hoztak össze. - A gabona neműek ott elmunkáltattak; azután pedig télére vermekbe tettek le a földbe, honnan többnyire csak tavasszal vették fel. - A "szadok" nevű terület ez időszakra mint a Mándy Géza úr tagjában esik. -

III.) Kerülőház a nagyboglyai öserdőségben. - Benne feleséges, családos kerülő lakott a tagosítás előtt, névszerint: Csizják Mihály mint erdőkerülő, ki az évi szegődményeit Nyír-baktáról a melleséges gróf Dégenfeld János úr megbízottjától kapta ki. Ezen kerülőház a tagosításkor bontatott el. -

IV.) A Segešváry József úr háza a kishegyi szőlőskertben. - Egyik szobája fent volt hagyva az urak részére; a másik szobája pedig a kishegyi vinexellémek szolgái jelenben is lakásul. -

Az I-, II-, és III-ik pont alatti házak már elpusztultak részben a tagosítás előtt, avagy részben a tagosítás táján.

A IV-ik pont alatti ház az Ibrányi-hegyben még fennáll. -

6) Kántorjánosi községben az 1877-évi tagosítás előtti szárazmalmokról:

Elbeszélés. ~~Elbeszélés~~

Kántorjánosi községben a tagosítás előtt több szárazmalom létezett, jelesen:

1) A Felvégen a XIX-ik évszázad közepe táján a felvégei Kis János, és Rencsly József lakóhelyei között fennállott egy szárazmalom, mely a kántorjánosi gróf Vay-uradalom tulajdonát tette. - Elpusztult az 1860-as években.

2) A kántorjánosi-i, ugy nevezett: „Délő” piacon három szárazmalom létezett, melyek közül egy a kántorjánosi-i Ibrányi-Dégenfeld-féle uradalom, - kettő pedig a Komoróczy Péter úr sajátja volt. - Ezen malmokat mindet megvette Mándy Ignác úr; - ugyde azok a tagosítás óta már mind elpusztultak.

3) A Lékány-Bacsó János-féle szárazmalom a közbirtokossági Fecskekorcsma, és a görög-katholika parochia között. - A malom elpusztult, s ezen malomtelken jelenben Száva János úr lakik, ki gépész-kovács mester.

4) Pankotay György, Iklöd községi lakos, is birtokolt Kántorjánosi községben egy szárazmalommal, mely a hodászai vég felé esett ott,

ahol a kántorjánosi-i utca Iklöd felé elágazik. -

A tagosítás óta ezen szárazmalom is enyérszetnek ment.

A tagosítás előtt tehát Kántorjánosi községben összesen: 6-^{hat} szárazmalom létezett. Minden szárazmalom mellett egy-egy malomház állott fenn, melyben az ugy nevezett köpad, ezen a malomkövek, és a malomházban még egy szuszék is helyet foglaltak. Ezen szuszék egyik részébe a vámgabona, a másik részébe pedig a vámbura töltögettetek belé a vámdő köpőcsével (= köpőcsre).

A malomházon kívül az ugy nevezett: „malomkerülő” foglalt helyet, melyben a malomba befogott lő, vagy: ökrök jártak. -

Ezen szárazmalmok gabona, - tenyeri és búza övésére, - továbbá: ~~az~~ ~~egy~~ ~~malom~~ kásmalom, melyhez agyag is szükséges volt, kölesből az ugy nevezett: köleskása készítésére használtattak.

A vám minden tízedik itozé (= 10-ik rész) volt. Kántorjánosi községben az 1877-ik évben bekövetkezett tagosítás óta minden szárazmalom elpusztult.